

Nyhetstips: 033-700 07 77 nyhetschefen@bt.se

Kontakt: 033-700 07 00 kundtjanst@bt.se

Sök

SKIC

bt.se Borås Tidning SÖNDAG 30 DEC 2012

KRÖNIKA NILS FUNCKE LÖRDAG 22 DECEMBER

Funcke: Sven Hedin, en bedrövad men nyttig idiot

KRÖNIKÖRER 2012-12-22 | Uppdaterad 2012-12-22

Andra världskriget upphör aldrig att fascinera. Inte bara tonårsgrabbar som absorberas av kriget som krig utan även forskare och författare dras till ämnet.

Historiska tidskrifter har i varje nummer så gott som alltid artiklar om kriget och böckerna duggar tätt, för att inte tala om alla filmer. Marknaden borde kanske vara mättad. Visserligen "upptäcker" nya generationer kriget men frågan är om det finns så mycket mer kunskap att upptäcka?

Sannolikt ligger åtskilliga sakuppgifter i arkiven och väntar på att bli upptäckta men även kända fakta kan sammanställas på ett nytt sätt ge oss nya insikter. Inte bara nya perspektiv på kriget utan också om allmängiltiga psykologiska fenomen.

När 163 tyskar, bland annat ett antal tyska diplomater, gick ombord på ett fartyg i Stockholm den 18 augusti 1945 fanns Sven Hedin på kajen. Han var där för att ta farväl av tyska vänner som nu skulle interneras i de allierades undersökningsläger i Tyskland och eventuellt ställas inför rätta för krigsförbrytelse.

In i det sista var den störste upptäcktsresande Sverige haft, utan att vara nazist, trogen det Tyskland som lagt stora delar av Europa under sig men som nu låg i ruiner.

Scenen på kajen återges i Axel Odelbergs bok Vi som beundrade varandra så mycket (Norstedts). Boken med undertiteln Sven Hedin och Adolf Hitler är skriven med ett journalistiskt driv som gör den svår att lägga åt sidan. Men utan att ge avkall på sakens sanning.

I boken framträder Sven Hedins envishet och integritet. Här skildras också hans enorma självförtroende som ibland övergår i självöverskattning. Han är för att uttrycka det rakt på sak en genuint hårt arbetande tjurskalle.

Utan dessa personlighetsdrag hade han aldrig blivit den upptäcktsresande han var. Det var också genom sina resor och inte minst böckerna om dem som han vann Adolf Hitlers beundran. Därmed fick han "tillträde" till Hitler och hans närmaste, t.ex. Herman Göring.

Sven Hedin beundrade Adolf Hitler. Men Sven Hedin höll på sin integritet vilket ledde till att hans bok Tyskland och världsfreden inte gavs ut i Tyskland eftersom han vägrade stryka avsnittet om judarnas situation. Ett beslut som innebar ett stort ekonomiskt avbräck. Vägran till självcensur ledde också till att Sven Hedin inte beviljades någon statspension av den svenska regeringen.

Sven Hedin rapporterade från sina samtal med Hitler till den svenska regeringen men fick också uppdrag att försöka sondera vad Tyskland ville med Sverige och Norden. Enligt Axel Odelberg var den information som Hedin lämnade till regeringen betydelsefull. Men boken

övertygar inte om att Hedin utgjorde en viktig informationskälla för Sverige som på något avgörande sätt påverkade regeringens planering.

Hedin använde också sin ställning för att försöka utverka lättnader för enskilda i Tyskland, bl.a. judiska forskare. I enstaka fall lyckades han, men Odelbergs referat ur Hedins dagböcker visar hur bedrövad han var över att hans framstötter gav så liten utdelning.

Inte ens när Hedin fick kännedom om förintelsen av den judiska befolkningen övergav han sin beundran för Hitler. Och när hela världen efter USA:s inträde i kriget och efter Tysklands nederlag vid Stalingrad insåg att det tusenåriga riket närmade sig slutet redan efter fyra år övergav han inte sin tro på ett Stor-Tyskland.

Intellektuella som under början av 1900-talet influerats av och beundrade tysk kultur vände sig mot nazifieringen. De tog strid för Tyskland men mot nazisterna. Ett exempel är Torgny Segerstedt, chefredaktören för Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, vars offentliga strid mot nazismen för övrigt blivit film.

Sven Hedin däremot var förblindad. Även om uttrycket "nyttig idiot" är synnerligen förklenande är det svårt att beskriva Sven Hedin som något annat än just det.

Nils Funcke,
frilansjournalist

0

Blogga om den här artikeln

 Twingly bloggsök

Om du kommenterar och länkar den här artikeln i din blogg, så kommer det inlägget att länkas till härifrån.

[Pinga din blogg hos Twingly för att vi skall kunna hitta den.](#)

Riktlinjer för läsarkommentarer

Gilla

Skriv en ny kommentar

Skriv din kommentar här.

Realtidsuppdatering är **aktiverad**. ([Pausa](#))

Visar **0 kommentarer**

Sortera efter visa senaste först ▼

 [Prenumerera via e-post](#) [RSS](#)

© Borås Tidning. Allt material på bt.se är skyddat enligt upphovsrättslagen.